

Υπόθεση C-549/22

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία κατάθεσης:

18 Αυγούστου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Centrale Raad van Beroep (Κάτω Χώρες)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

15 Αυγούστου 2022

Εκκαλούσα:

X

Εφεσίβλητο:

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

Αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης

Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά διαφορά μεταξύ της X και του Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (διοικητικού συμβουλίου του ταμείου κοινωνικής ασφάλισης, Κάτω Χώρες, στο εξής: Svb) σχετικά με τη μείωση των παροχών επιζώντος της X.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Η παρούσα αίτηση δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αφορά την άμεση εφαρμογή, το προσωπικό πεδίο εφαρμογής και την ερμηνεία του άρθρου 68, παράγραφος 4, της ευρωμεσογειακής συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλγερίας, αφετέρου (στο εξής: συμφωνία σύνδεσης). Ειδικότερα, πρόκειται για το ζήτημα αν η εν λόγω διάταξη απαγορεύει τη μείωση των παροχών επιζώντος που χορηγούνται από τις Κάτω Χώρες λόγω του γεγονότος ότι ο δικαιούχος κατοικεί στην Αλγερία.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης την έννοια ότι εφαρμόζεται στους επιζώντες θανόντος εργαζομένου που κατοικεί στην Αλγερία και επιθυμεί να εξαγάγει τις παροχές του στην Αλγερία;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης:

2. Πρέπει να θεωρηθεί ότι το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης, λαμβανομένης υπόψη της διατύπωσης της συμφωνίας, καθώς και του πνεύματος και του σκοπού της διάταξης αυτής, έχει άμεσο αποτέλεσμα, ώστε τα πρόσωπα επί των οποίων έχει εφαρμογή η εν λόγω διάταξη έχουν το δικαίωμα να την επικαλεσθούν ευθέως ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών προκειμένου να μην εφαρμοσθεί η εθνική νομοθεσία που είναι ασυμβίβαστη με αυτήν;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης:

3. Έχει το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης την έννοια ότι αποκλείει την εφαρμογή της αρχής του κράτους κατοικίας που προβλέπεται στο άρθρο 17, παράγραφος 3, του Algemene nabestaandenwet (γενικού νόμου Κάτω Χωρών περί επιζώντων), η οποία έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της εξαγωγής των παροχών επιζώντος προς την Αλγερία;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρα 1, 68 και 70 της συμφωνίας σύνδεσης

Άρθρα 2 και 4 της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου για τη θέση που πρέπει να λάβει η Κοινότητα στο πλαίσιο του συμβουλίου σύνδεσης που συγκροτήθηκε με την ευρωμεσογειακή συμφωνία σύνδεσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλγερίας, αφετέρου, όσον αφορά τη θέσπιση διατάξεων για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης¹ (στο εξής: πρόταση απόφασης του συμβουλίου σύνδεσης)

Άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Wet Woonlandbeginsel in de sociale zekerheid (νόμος Κάτω Χωρών περί της αρχής του κράτους κατοικίας στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης)

Άρθρο 17, παράγραφος 3, του Algemene nabestaandenwet (γενικού νόμου Κάτω Χωρών περί επιζώντων)

¹ COM (2007) 790 τελικό της 12ης Δεκεμβρίου 2007.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της κύριας δίκης

- 1 Την 1η Ιουλίου 2012 τέθηκε σε ισχύ ο Wet Woonlandbeginsel in de sociale zekerheid (νόμος Κάτω Χωρών περί της αρχής του κράτους κατοικίας στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, στο εξής: Wwsz). Ο νόμος αυτός αποσκοπεί στον περιορισμό της εξαγωγής παροχών προς κράτη εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη θέσπιση της λεγόμενης αρχής του κράτους κατοικίας. Ενόσω πραγματοποιείται η εξαγωγή προς τα κράτη αυτά, οι παροχές των Κάτω Χωρών που συνδέονται με τον κατώτατο μισθό των Κάτω Χωρών ή εξυπηρετούν την κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών και χορηγούνται εκτός των Κάτω Χωρών, πρέπει να προσαρμόζονται στις τοπικές τιμές αναφοράς.
- 2 Με τη θέσπιση του Wwsz τροποποιήθηκε, μεταξύ άλλων, το άρθρο 17, παράγραφος 3, του Algemene nabestaandenwet (γενικού νόμου Κάτω Χωρών περί επιζώντων). Λόγω της τροποποίησης αυτής, οι δικαιούχοι παροχών που δεν κατοικούν στις Κάτω Χώρες, σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε άλλο κράτος μέλος της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (EOX) ή στην Ελβετία λαμβάνουν παροχές κατά ορισμένο ποσοστό επί του ποσού των παροχών επιζώντος που ισχύουν στις Κάτω Χώρες. Για την Αλγερία, το ποσοστό αυτό καθορίστηκε για το 2013 σε 60 % και από το 2016 σε 40 %.
- 3 Από την 1η Ιανουαρίου 1999, η X δικαιούται παροχές επιζώντος ως επιζώσα του αποβιώσαντος συζύγου της, ο οποίος εργαζόταν και ήταν ασφαλισμένος στις Κάτω Χώρες. Οι παροχές αυτές εξάγονται από την 1η Ιανουαρίου 2000 προς την Αλγερία, όπου κατοικεί η X. Από την 1η Ιανουαρίου 2013 εφαρμόζεται η αρχή του κράτους κατοικίας, με αποτέλεσμα να μειωθούν σημαντικά οι παροχές επιζώντος της X. Κατά πάγια νομολογία του Centrale Raad van Beroep (εφετείου για υποθέσεις κοινωνικής ασφάλισης και δημόσιας διοίκησης, Κάτω Χώρες, στο εξής: CRvB), η μείωση των παροχών βάσει της αρχής του κράτους κατοικίας πρέπει να θεωρείται ως περιορισμός στην εξαγωγή των εν λόγω παροχών. Αντικείμενο της διαφοράς μεταξύ των διαδίκων είναι το ζήτημα αν ο περιορισμός αυτός αντιβαίνει στο άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 4 Η X ισχυρίζεται ότι η μείωση των παροχών δεν της επιτρέπει πλέον να καλύπτει τις δαπάνες διαβίωσής της.
- 5 Το Svb θεωρεί ότι το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης δεν αποκλείει την εφαρμογή της αρχής του κράτους κατοικίας επί των παροχών επιζώντος της X. Δεν πρόκειται για διάταξη έχουσα άμεσο αποτέλεσμα η οποία περιέχει υποχρέωση εξαγωγής. Το Svb επισημαίνει ότι από το άρθρο 70 της συμφωνίας σύνδεσης προκύπτει ότι το άρθρο 68 της εν λόγω συμφωνίας περιέχει το πλαίσιο της απόφασης που πρέπει να εκδοθεί από το συμβούλιο σύνδεσης, η οποία δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ. Κατά το Svb, από τη διατύπωση του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης δεν μπορεί να συναχθεί σαφής και αδιαμφισβήτητη υποχρέωση εξαγωγής παροχών. Η εν λόγω διάταξη

δεν περιέχει ρητή υποχρέωση για τα θεσμικά όργανα, η δε ορολογία που χρησιμοποιείται αποσκοπεί στην άρση των νομισματικών περιορισμών. Το πνεύμα και σκοπός της συμφωνίας δεν οδηγούν σε διαφορετικό συμπέρασμα. Το Δικαστήριο δεν έχει αποφανθεί ρητώς επί του ενδεχόμενου άμεσου αποτελέσματος του άρθρου 68, παράγραφος 4, και της σημασίας του. Ωστόσο, κατά το Svb, με την απόφαση Kziber², το Δικαστήριο απέκλεισε σιωπηρώς το άμεσο αποτέλεσμα παρόμοιας διάταξης της συμφωνίας σύνδεσης με το Μαρόκο. Τέλος, δεν είναι σαφές το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διάταξης. Το Svb έχει αμφιβολίες κατά πόσον οι επιζώντες που δεν είναι (ήταν) οι ίδιοι εργαζόμενοι μπορούν να επικαλεσθούν τη διάταξη αυτή.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 6 Το CRvB επισημαίνει ότι η ερμηνεία του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης δεν αφορά μόνο τις παροχές που εξάγονται από τις Κάτω Χώρες στην Αλγερία, αλλά και την εξαγωγή παροχών προς άλλα κράτη με τα οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συνάψει συμφωνία σύνδεσης περιέχουσα παρόμοια διάταξη. Η πολιτική της Κυβέρνησης των Κάτω Χωρών να εξαρτά την εξαγωγή παροχών προς κράτη εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης από συμφωνίες για την τήρηση της νομιμότητας των εν λόγω παροχών και να προσαρμόζει το ύψος ορισμένων παροχών στο βιοτικό επίπεδο του οικείου κράτους κατοικίας, είναι ενδεχομένως ασυμβίβαστη με τις διατάξεις αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, το Svb επικαλέσθηκε, μεταξύ άλλων, την Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko (γενική συμφωνία μεταξύ του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και του Βασιλείου του Μαρόκου σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση), στην οποία επίσης υιοθετήθηκε η αρχή του κράτους κατοικίας.

Προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης

- 7 Το πρώτο ζήτημα που ανακύπτει είναι αν η X, ως επιζώσα που δεν είναι εργαζόμενη κατά την έννοια της συμφωνίας σύνδεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 68, παράγραφος 4, της εν λόγω συμφωνίας.
- 8 Σύμφωνα με το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης, οι εργαζόμενοι απολαύουν της ελεύθερης μεταφοράς των συντάξεων επιζώντων στην Αλγερία. Αντιθέτως προς τις παραγράφους 1 και 3, η παράγραφος 4 αναφέρεται μόνον στους εργαζομένους και όχι και στα μέλη της οικογένειάς τους που ενδεχομένως ζουν μαζί τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, δεν γίνεται καμία αναφορά σε επιζώντες. Επομένως, δεν είναι απολύτως σαφές αν η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι μόνον οι εργαζόμενοι, συμπεριλαμβανομένων όσων δικαιούνται σύνταξη, μπορούν να μεταφέρουν ελεύθερα τις συντάξεις που απέκτησαν στα κράτη μέλη ή αν η εν λόγω διάταξη αφορά επίσης τη σύνταξη

² Απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 1991, Kziber, C-18/90, EU:C:1991:36.

επιζώντος την οποία δικαιούνται οι επιζώντες μετά το θάνατο των εργαζομένων αυτών.

- 9 Εάν θεωρηθεί ότι στην εν λόγω διάταξη υπόκεινται και οι δικαιούχοι που είναι επιζώντες, ανακύπτει το ζήτημα αν μόνον οι δικαιούχοι που κατοικούν στις Κάτω Χώρες μπορούν να μεταφέρουν ελεύθερα τα ποσά των παροχών στην Αλγερία ή αν οι δικαιούχοι που κατοικούν στην Αλγερία μπορούν επίσης να επικαλεσθούν τη διάταξη αυτή. Το CRvB εκτιμά ότι υπέρ της δεύτερης εναλλακτικής συνηγορεί το γεγονός ότι το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης προβλέπει παρέκκλιση για την ελεύθερη μεταφορά ειδικών μη ανταποδοτικού τύπου παροχών. Η παρέκκλιση αυτή φαίνεται να στηρίζεται στο άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού 883/2004, σύμφωνα με το οποίο το άρθρο 7 του κανονισμού αυτού, το οποίο ρυθμίζει την εξαγωγή των παροχών, δεν εφαρμόζεται επί ειδικών μη ανταποδοτικού τύπου παροχών σε χρήμα. Σύμφωνα με το άρθρο 70, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού, οι παροχές αυτές χορηγούνται αποκλειστικά στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικούν οι ενδιαφερόμενοι και σύμφωνα με τη νομοθεσία του. Η παρέκκλιση του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης έχει νόημα μόνον αν ο βασικός κανόνας εφαρμόζεται σε δικαιούχους παροχών που δεν κατοικούν στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για τη χορήγηση των παροχών.
- 10 Για την αποσαφήνιση του σκοπού της εν λόγω διάταξης, μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί η πρόταση απόφασης του συμβουλίου σύνδεσης. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της εν λόγω απόφασης, αυτή εφαρμόζεται στους εργαζόμενους που είναι υπήκοοι της Αλγερίας, καθώς και στους επιζώντες τους. Σύμφωνα με το άρθρο 4 της εν λόγω απόφασης, οι παροχές επιζώντος δεν μπορούν να υποστούν καμία μείωση, τροποποίηση, αναβολή, ακύρωση ή κατάσχεση λόγω του γεγονότος ότι ο δικαιούχος κατοικεί στην Αλγερία. Ωστόσο, η απόφαση αυτή δεν έχει ακόμη εγκριθεί.
- 11 Υπέρ της ευρείας ερμηνείας του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης συνηγορεί επίσης το γεγονός ότι μπορεί να θεωρηθεί ασυμβίβαστο με τον σκοπό και το πνεύμα της συμφωνίας αυτής να στερηθούν την αρμόζουσα προστασία τα επιζώντα μέλη της οικογένειας και οι κληρονόμοι Αλγερινών εργαζομένων που υπόκεινται στη νομοθεσία κράτους μέλους ή υπάγονταν σε αυτή κατά τον χρόνο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.
- 12 Σε περίπτωση που η εκκαλούσα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης, πρέπει να δοθεί απάντηση στα ακόλουθα ερωτήματα.

Άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης

- 13 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, διάταξη συμφωνίας που έχει συναφθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με τρίτες χώρες πρέπει να θεωρείται ότι παράγει άμεσο αποτέλεσμα όταν, λαμβανομένων υπόψη της διατύπωσής της και του

αντικειμένου και του σκοπού της συμφωνίας, περιέχει σαφή και αδιαμφισβήτητη υποχρέωση, της οποίας η εκπλήρωση ή τα αποτελέσματα δεν εξαρτώνται από καμία μεταγενέστερη πράξη.

- 14 Η εφαρμογή και τα αποτελέσματα του άρθρου 68 της συμφωνίας σύνδεσης φαίνεται να εξαρτώνται από μεταγενέστερες πράξεις. Το άρθρο αυτό περιέχει ορισμένες γενικές αρχές, το ακριβές ουσιαστικό περιεχόμενο των οποίων πρέπει να ρυθμισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 70, παράγραφος 1, με απόφαση του συμβουλίου σύνδεσης. Επιπλέον, για την αποτελεσματική εφαρμογή είναι αναγκαίες οι λεπτομέρειες συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών στον τομέα της διαχείρισης και του ελέγχου. Οι λεπτομέρειες αυτές καθορίζονται με απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 70, παράγραφος 2. Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 70 της συμφωνίας σύνδεσης φαίνεται να αποκλείει το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 68 της συμφωνίας σύνδεσης.
- 15 Ωστόσο, το γεγονός ότι πρέπει να θεσπισθούν περαιτέρω ουσιαστικοί και διοικητικοί κανόνες για την εφαρμογή του άρθρου 68 δεν σημαίνει ότι κανένα στοιχείο της εν λόγω διάταξης δεν μπορεί να έχει άμεσο αποτέλεσμα. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η απαγόρευση των διακρίσεων στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπεται στις προηγούμενες συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ της ΕΟΚ και του Μαρόκου ή της Αλγερίας, καθώς και οι ανάλογες διατάξεις της ευρωμεσογειακής συμφωνίας σύνδεσης με το Μαρόκο παρήγαγαν άμεσο αποτέλεσμα, μολονότι οι διατάξεις αυτές προέβλεπαν επίσης την έκδοση περαιτέρω αποφάσεων (βλ. ιδίως τις αποφάσεις και διατάξεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις *Kziber*³, *Krid*⁴, *Echouikh*⁵ και *El Youssfi*⁶). Στις περιπτώσεις αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι σημαντικό το γεγονός ότι ο σκοπός της συμφωνίας συνεργασίας, ήτοι η προώθηση της γενικής συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, επιβεβαιώνει ότι η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων που κατοχυρώνεται στην παράγραφο 1 μπορεί να ρυθμίζει απευθείας τη νομική κατάσταση των ιδιωτών.
- 16 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται επίσης ότι διάταξη, όπως αυτή του άρθρου 68, παράγραφος 2, της συμφωνίας σύνδεσης, που αφορά τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης, απασχόλησης ή διαμονής που συμπληρώθηκαν, δεν μπορεί να παράγει άμεσο αποτέλεσμα. Κατά το Δικαστήριο, στο πλαίσιο πιθανών προβλημάτων τεχνικής φύσεως, απαιτούνται περαιτέρω μέτρα συντονισμού για την πρακτική εφαρμογή της υποχρέωσης που προβλέπει η εν λόγω διάταξη (αποφάσεις *Taflan-Met*⁷ και *Sürül*⁸).

³ Βλ. υποσημείωση 1.

⁴ Απόφαση της 5ης Απριλίου 1995, *Krid*, C-103/94, EU:C:1995:97.

⁵ Διάταξη της 13ης Ιουνίου 2006, *Echouikh*, C-336/05, EU:C:2006:394.

⁶ Διάταξη της 17ης Απριλίου 2007, *El Youssfi*, C-276/06, EU:C:2007:215.

⁷ Απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 1996, *Taflan-Met* κ.λπ., C-277/94, EU:C:1996:315.

- 17 Όσον αφορά το ζήτημα αν το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης –ή παρόμοιες διατάξεις που προβλέπονται στις προηγούμενες συμφωνίες συνεργασίας με την Αλγερία ή το Μαρόκο ή στις συμφωνίες σύνδεσης με άλλα κράτη– παράγουν άμεσο αποτέλεσμα, το Δικαστήριο, κατά το CRvB, δεν έχει αποφανθεί ακόμη ρητώς. Εντούτοις, από τη σκέψη 21 της απόφασης Krid συνάγεται ότι οι παράγραφοι 2, 3 και 4 του άρθρου 68 της συμφωνίας σύνδεσης εξαρτώνται από την έκδοση μεταγενέστερης πράξης όσον αφορά την εφαρμογή ή τα αποτελέσματά της.
- 18 Η διατύπωση του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης καταδεικνύει πρωτίστως την άρση των νομισματικών περιορισμών και μπορούν ενδεχομένως να δημιουργηθούν (ορισμένες) αμφιβολίες ως προς το αν η εν λόγω διάταξη περιέχει υποχρέωση των διοικητικών οργάνων να εξάγουν παροχές προς όφελος προσώπων που κατοικούν στην Αλγερία και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν η διάταξη αυτή αποκλείει την εφαρμογή της αρχής του κράτους κατοικίας. Ωστόσο, το γεγονός ότι μια διάταξη συμφωνίας σύνδεσης χρήζει ακριβέστερης ερμηνείας εκ μέρους του Δικαστηρίου δεν αποκλείει το ενδεχόμενο η διάταξη αυτή, κατόπιν ακριβέστερης ερμηνείας, να περιέχει επαρκώς σαφή και αδιαμφισβήτητη υποχρέωση δυνάμενη να παραγάγει άμεσο αποτέλεσμα.
- 19 Η συμφωνία σύνδεσης αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και χρηματοοικονομικής συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και δημιουργεί, κατά συνέπεια, στενότερους δεσμούς μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του οικείου τρίτου κράτους⁹. Επομένως, το πνεύμα και ο σκοπός της συμφωνίας σύνδεσης δεν αποκλείουν το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας αυτής.
- 20 Στο μέτρο που το άρθρο 68, παράγραφος 4, περιέχει επίσης υποχρέωση των διοικητικών οργάνων να εξάγουν παροχές προς όφελος προσώπων που κατοικούν στην Αλγερία, δεν μπορεί να υποστηριχθεί, άνευ ετέρου, ότι δεν απαιτείται καμία περαιτέρω πράξη για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής. Το άρθρο 70, παράγραφος 2, καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής διοικητικής συνεργασίας, που διασφαλίζει τις απαραίτητες εγγυήσεις διαχείρισης και ελέγχου. Χωρίς τις εγγυήσεις αυτές, η νομιμότητα των προς εξαγωγή παροχών δεν μπορεί να διασφαλισθεί ή μπορεί να διασφαλισθεί σε σαφώς μικρότερο βαθμό. Για τον λόγο αυτό, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ο ιδιώτης δεν μπορεί να επικαλεσθεί ευθέως το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης.
- 21 Από την άλλη πλευρά, μπορεί να υποστηριχθεί ότι στην απόφαση Akdas¹⁰ το Δικαστήριο εξέθεσε ότι ο ιδιώτης μπορεί να επικαλεσθεί ευθέως ενώπιον δικαστηρίου τη διάταξη περί εξαγωγής του άρθρου 6, παράγραφος 1, της

⁸ Απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, Sürül, C-262/96, EU:C:1999:228.

⁹ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα A. La Pergola στην υπόθεση Sürül, C-262/96, EU:C:1998:55.

¹⁰ Απόφαση της 26ης Μαΐου 2011, Akdas κ.λπ., C-485/07, EU:C:2011:346.

απόφασης 3/80 του συμβουλίου σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας¹¹, χωρίς να απαιτείται προς τούτο η θέσπιση συμπληρωματικών μέτρων εφαρμογής. Ωστόσο, η απόφαση αυτή δεν αφορά διάταξη που θεσπίζει αρχές, αλλά διάταξη που διατυπώνει, κατά τρόπο σαφή, συγκεκριμένο και απηλλαγμένο αιρέσεων, την απαγόρευση μείωσης, τροποποίησης, αναστολής, κατάργησης ή κατάσχεσης των παροχών που απαριθμεί η διάταξη αυτή, για τον λόγο ότι ο δικαιούχος κατοικεί στην Τουρκία ή στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Επιπλέον, η απόφαση Akdas αφορά διαφορετικό νομικό πλαίσιο σε σχέση με την προκείμενη κατάσταση. Από την απόφαση El-Yassini¹², η οποία αφορά τη συμφωνία ΕΟΚ-Μαρόκου, προκύπτει ότι υφίστανται ουσιώδεις διαφορές μεταξύ του γράμματος, του αντικειμένου και του σκοπού της συμφωνίας ΕΟΚ-Τουρκίας και της συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου. Για τον λόγο αυτό, η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη συμφωνία ΕΟΚ-Τουρκίας δεν μπορεί να εφαρμοσθεί επί της συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου. Είναι πιθανό να ισχύει το ίδιο και όσον αφορά τη συμφωνία σύνδεσης με την Αλγερία. Κατά τα λοιπά, η απόφαση El-Yassini αφορούσε την άρνηση της παράτασης της ισχύος της άδειας παραμονής Μαροκινού εργαζομένου και όχι την εξαγωγή παροχών. Εκτός αυτού, η απόφαση Akdas δεν αφορά την ερμηνεία διάταξης της συμφωνίας σύνδεσης με την Τουρκία, αλλά την ερμηνεία διάταξης της απόφασης 3/80 η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 39 του προσθέτου πρωτοκόλλου της συμφωνίας σύνδεσης, και η οποία, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο στην απόφαση Taflan-Met, είχε ήδη τεθεί σε ισχύ. Επομένως, το CRvB δεν είναι σίγουρο αν η νομολογία που διαμορφώθηκε με την απόφαση Akdas έχει εφαρμογή και επί του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης.

- 22 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, το CRvB υποβάλλει στο Δικαστήριο το προδικαστικό ερώτημα αν οι Αλγερινοί εργαζόμενοι ή οι επιζώντες τους μπορούν να επικαλεσθούν ευθέως το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης.

Σημασία του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης

- 23 Κατά το CRvB, το άρθρο 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης, σύμφωνα με το οποίο ορισμένες παροχές μπορούν να μεταφέρονται ελεύθερα στην Αλγερία με τον κανονικό συντελεστή, περιέχει επίσης υποχρέωση εξαγωγής παροχών προς όφελος προσώπων που κατοικούν στην Αλγερία· ωστόσο, δεν είναι ακόμη σαφές ότι η εν λόγω διάταξη απαγορεύει επίσης τη μείωση των παροχών βάσει της αρχής του κράτους κατοικίας.
- 24 Και σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσε να έχει σημασία η πρόταση απόφασης του συμβουλίου σύνδεσης που μνημονεύεται στη σκέψη 10 ανωτέρω. Σύμφωνα με το άρθρο 4 της προτεινόμενης απόφασης, ορισμένες παροχές δεν μπορούν να

¹¹ Απόφαση του συμβουλίου σύνδεσης, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, περί της εφαρμογής των καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης των Κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στους Τούρκους εργαζόμενους και στα μέλη των οικογενειών τους.

¹² Απόφαση της 2ας Μαρτίου 1999, Eddline El-Yassini, C-416/96, EU:C:1999:107, σκέψη 61.

υποστούν καμία μείωση, τροποποίηση, αναβολή, ακύρωση ή κατάσχεση λόγω του γεγονότος ότι ο δικαιούχος κατοικεί στο έδαφος της Αλγερίας. Επί παρόμοιας διάταξης στην απόφαση 3/80 του συμβουλίου σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας, το Δικαστήριο έκρινε στην απόφαση Akdas ότι η εν λόγω διάταξη επιβάλλει απαγόρευση κάθε περιορισμού όσον αφορά την εξαγωγή των δικαιωμάτων που οι περί ων πρόκειται Τούρκοι υπήκοοι αποκτούν βάσει της ρυθμίσεως κράτους μέλους και καθιερώνει την αρχή ότι δεν μπορεί να θεσπισθεί καμία ρήτρα κατοικίας. Μολονότι η απόφαση που μνημονεύεται στη σκέψη 10 ανωτέρω δεν έχει (ακόμη) εγκριθεί, περιέχει ενδεχομένως ενδείξεις για την ερμηνεία του άρθρου 68, παράγραφος 4, της συμφωνίας σύνδεσης. Στην περίπτωση αυτή, θα ήταν προφανής μια ερμηνεία ανάλογη με εκείνη της απόφασης Akdas.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ